

Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton kunta- ja aluevaalitavoitteet 2025

[1. Nuorten osallisuus kuntien ja hyvinvointialueiden keskiöön](#)

[2. Sosiaalinen kestävyys ja nuorten hyvinvoinnin tuki](#)

[3. Demokratiakasvatus kouluihin](#)

1. Nuorten osallisuus kuntien ja hyvinvointialueiden keskiöön

Laki takaa kaikille nuorille oikeuden osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuuston kautta. Tämän oikeuden toteutumisesta tulee huolehtia kaikissa Suomen kunnissa ja hyvinvointialueilla.

Nuorisovaltuustojen toiminnalle on taattava riittävät resurssit, sisältäen toimintabudjetin, kokous- ja kouluttautumiskustannukset ja työntekijäresurssin. Nuorisovaltuustoja tuetaan myös niiden nuorten kuulemisessa, jotka eivät kuulu nuorisovaltuustoihin.

Nuorisovaltuustotoiminnan tukea on oltava jatkuvasti saatavilla ja vastuu tuesta on ohjaajan lisäksi myös kuntien sekä hyvinvointialueiden päättäjillä ja viranhaltijoilla.

Nuvaohjaajilla tulee olla valmiuksia edistää nuorten osallisuutta ja tukea nuorisovaltuustoa vaikuttamistyössä. Nuorisovaltuustoille tulisi myös nimetä luottamushenkilöistä ja viranhaltijoista kummit tukemaan vaikuttamistyötä.

Kuntien ja hyvinvointialueiden tulee huolehtia nuorten riittävästä vaikuttamismahdollisuuksista kaikissa valmisteluvaiheissa, esimerkiksi tarjoamalla mahdollisuus lausua nuorten kannalta olennaisista asioista. Nuorisovaltuustoille on taattava puhe- ja läsnäolo-oikeus jokaiseen nuorten kannalta olennaiseen toimielimeen kunnissa ja hyvinvointialueilla. Lisäksi nuorisovaltuustoille on taattava suora aloiteoikeus kunnan- ja kaupunginvaltuustoihin sekä aluevaltuustoihin. Resurssit kuulemiselle on varattava kunnan ja hyvinvointialueen talousarviosta.

Kunnissa ja hyvinvointialueilla tulee käyttää myös erilaisia osallistumisen keinoja, ja nuorisovaltuuston tulee olla tiennäyttäjänä erilaisille osallisuuskokeiluille kuten osallistuvalla budjetoinnilla.

Tavoitteet:

- Nuorisovaltuustojen arvo tunnustetaan ja riittävät toimintaresurssit turvataan
- Nuorisovaltuustoille taataan puhe- ja läsnäolo-oikeudet jokaiseen nuorten kannalta olennaiseen toimielimeen, kuten kuntien ja hyvinvointialueiden valtuustot, hallitukset ja lautakunnat.
- Nuorisovaltuustoja kuullaan kaikissa päätöksenteon vaiheissa
- Nuorisovaltuustoille annetaan suora aloiteoikeus kunnanvaltuustoihin sekä aluevaltuustoihin
- Kaikissa kunnissa ja hyvinvointialueilla on ohjeet viranhaltijoille nuorten osallistumisen parhaista käytänteistä
- Uusia osallistamiskeinoja, kuten osallistuvan budjetoinnin kokeiluja, otetaan käyttöön kunnissa ja hyvinvointialueilla
- Nuorten vaikuttamiskanavat ovat monipuolisia ja saavutettavia. Niistä tiedotetaan aktiivisesti

2. Sosiaalinen kestävyys ja nuorten hyvinvoinnin tuki

Kunnissa ja hyvinvointialueilla tarvitaan sosiaalisesti kestävä ja oikeudenmukaista politiikkaa. Yhteisiä päätöksiä on arvioitava eri näkökulmista ja kaikista päätöksistä on tehtävä lapsi- ja nuorivaikutusten arviointi. Päätökset tulee tehdä pitkäjänteisesti ja niiden vaikutuksia on arvioitava sekä ennalta, että toteutuksen jälkeen.

Jotta nuoret voivat toimia aktiivisina yhteiskunnan jäseninä ja vaikuttaa omiin asioihinsa, tulee heidän voida hyvin ja jaksaa arjessa. Jokaisella nuorella on oikeus saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystalvueluita nopeasti ja saavutettavasti. Asiakasmaksut eivät saa muodostaa esteitä palveluiden saamiselle. Nuorten kasvavaan pahoinvointiin täytyy vastata myös ennaltaehkäisevillä keinoilla. Peruskouluissa ja toisella asteella tulee ottaa käyttöön terveystarkastuksien rinnalle tehtävät mielenterveystarkastukset.

Nuorten syrjäytyminen on huomattava yhteiskunnallinen ongelma, jonka ratkaisemisessa nuorisotyöllä on merkittävä rooli. Monipuolinen nuorisotyö tukee nuorten kasvua, itsenäistymistä ja osallisuutta. Nuorisotyön riittävät resurssit on turvattava ja nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisy on huomioitava lapsia ja nuoria koskevia hyvinvointisuunnitelmia.

Myös nuorten harrastus- ja työllistymismahdollisuuksia on kehitettävä, eivätkä nuoret saa jäädä työmarkkinoilla muita heikompaan asemaan. Kuntien tulee tukea nuorten työllistymistä esimerkiksi kesätyösetelillä. Ohjaamotoimintaan on panostettava ja tarvittavan tuen ja ohjauksen on oltava helposti löydettävissä.

Tavoitteet:

- Kaikista julkisista päätöksistä on tehtävä lapsi- ja nuorisovaikutusten arviointi
- Nuoria kuullaan sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä nuorisotyön kehittämisessä
- Kunnissa panostetaan ennaltaehkäisevään mielenterveys- ja päihdetyöhön
- Saatavilla olevista palveluista tiedotetaan nuoria
- Peruskouluissa ja toisella asteella otetaan käyttöön mielenterveystarkastukset
- Nuorisotyön riittävät resurssit varmistetaan ja nuorten harrastusmahdollisuuksia tuetaan
- Nuorille tarjotaan riittävää tukea ja ohjausta työnhakuun, esimerkiksi tarjoamalla kesätyöseteleitä

3. Demokratiakasvatus kouluihin

Nuorten osallistumista ja toimijuutta koulussa on pidettävä itseisarvona ja opettajien on kannustettava nuoria tähän. Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen tulee olla osa koulutusjärjestelmää. Koulujen ovet on avattava politiikalle ja kolmannelle sektorille ja kansalaisyhteiskunnan toimijoita on hyödynnettävä osana opetusta. Koulut tukevat demokratiakasvatusta mahdollistamalla esimerkiksi poliittisten nuorisojärjestöjen

paneeleja ja järjestämällä nuorisovaaleja. Järjestöjen ja puolueiden hyödyntämisessä on noudatettava tasapuolisuutta.

Demokratiakasvatuksen tulee näkyä myös opetuksessa. Nuorten on saatava valmiuksia yhteiskunnalliseen keskusteluun esimerkiksi kehittämällä nuorten omaa ajattelua ja kriittistä suhtautumista tietoon. Kouluissa täytyy opettaa myös tarvittavia tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä talous- ja työelämätaitoja. Lisäksi nuorten on voitava aidosti vaikuttaa kouluympäristöön. Oppilas- ja opiskelijakuntien toimintaa on arvostettava ja se on nähtävä koulutyötä tukevana oppilaiden ja opiskelijoiden omaehtoisena toimintana. Oppilas- ja opiskelijakunnille on annettava oikeudet osallistua työryhmiin ja vaikuttaa omaan kouluympäristöönsä.

Nuorisovaltuustotoiminnassa hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on nostettava vahvemmin esille. Koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen, esimerkiksi muussa harrastustoiminnassa, on hyväksiluettava osana suoritettavia opintoja. Koulujärjestelmän tulee kannustaa siihen, että oppilaat ja opiskelijat omaavat teorian lisäksi käytännön taitoja, joita esimerkiksi kansalaisyhteiskunnassa toimiminen tarjoaa.

Tavoitteet:

- Vaikuttaminen, osallisuus ja demokratiakasvatus ovat vahva osa jokaisen koulun toimintaa
- Koulut mahdollistavat kansalaisyhteiskunnan ja politiikan näkymisen opiskelijoille
- Nuoret voivat aidosti vaikuttaa kouluympäristöönsä ja aktiivisuuteen kannustetaan
- Koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen on mahdollista hyväksilukea osaksi suoritettavia opintoja

Lisätietoja:

Halla Kokkonen
Edunvalvonnan asiantuntija
Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry
halla.kokkonen@nuva.fi